

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัศวโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘๓/๒๕๔๘

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย

ด้วยนายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๘ และคำร้องเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ในเรื่องไม่ได้ส่งเงินหรือส่งเงินค่าไปรษณียากร และค่าสาธารณูปโภคให้สาขาของพรรคไม่ครบถ้วนตามที่ได้รับการสนับสนุนตามมาตรา ๖๒

๑. สรุปข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้องสรุปความได้ดังจะกล่าวต่อไป

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย เนื่องจากพรรคเสรีประชาธิปไตยซึ่งได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ให้แก่สาขาของพรรคจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๖ เป็นจำนวน ๒ ครั้ง คือ ครั้งที่หนึ่งได้รับการจัดสรรจำนวน ๔ งวด เป็นเงินจำนวน ๓๑๘,๒๐๐ บาท โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แบ่งการโอนเงินออกเป็น ๔ งวด งวดละ ๓ เดือน และพรรคเสรีประชาธิปไตยมีหน้าที่ปฏิบัติตามประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากร และค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง ข้อ ๔ วรรคหนึ่ง คือ เมื่อพรรคได้รับโอนเงินสนับสนุน ค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคสำหรับสาขาพรรคแล้ว พรรคต้องดำเนินการส่งเงินให้สาขาพรรค ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการโอนเงิน และพรรคต้องรายงานการส่งเงินพร้อมทั้งเอกสารการส่งเงินหรือการรับเงินของสาขาพรรค ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่พรรคได้ดำเนินการ นอกจากนี้พรรคต้องจัดทำบัญชีตามมาตรา ๓๗ และลงบัญชีตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่พรรคเสรีประชาธิปไตยมิได้ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ในปี ๒๕๔๖ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้โอนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค สำหรับจ่ายให้แก่สาขาของพรรคเสรีประชาธิปไตย เป็นจำนวน ๔ งวด เป็นเงิน ๓๑๘,๒๐๐ บาท ดังนี้

งวดที่ ๑ แจกเงินให้ ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๒/๓๕๔ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จำนวน ๑๐๓ สาขา ๆ ละ ๑,๘๐๐ บาท เป็นเงินจำนวน ๑๘๕,๔๐๐ บาท

งวดที่ ๒ แจกเงินให้ ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๒/๒๓๕๔ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๖ จำนวน ๑๐๐ สาขา ๆ ละ ๑,๘๐๐ บาท เป็นเงินจำนวน ๑๘๐,๐๐๐ บาท

งวดที่ ๓ แจกเงินให้ ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๒/๕๔๐๑ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๑๐๐ สาขา ๆ ละ ๑,๘๐๐ บาท เป็นเงินจำนวน ๑๘๐,๐๐๐ บาท

งวดที่ ๔ แจกเงินให้ ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๒/๘๕๕๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๘๖ สาขา ๆ ละ ๑,๘๐๐ บาท เป็นเงินจำนวน ๑๕๒,๘๐๐ บาท

ครั้งที่สอง พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคที่จัดแจงการจัดตั้งภายหลังจากที่ยื่นแบบคำขอรับการสนับสนุนตามข้อ ๑๐ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๑๑๘ สาขา เป็นเงินจำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจกเงินสนับสนุนดังกล่าว ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๒/๓๓๗ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๗

ในการโอนเงินแต่ละงวดดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะแจกเงินให้พรรคทราบพร้อมทั้งแจ้งให้ดำเนินการเกี่ยวกับเงินให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ดังนี้

เมื่อพรรคได้รับโอนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคสำหรับสาขาพรรคแล้ว พรรคต้องดำเนินการส่งเงินให้สาขาพรรคการเมืองภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจกเงิน

เมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวแล้วพรรคต้องรายงานการส่งเงินพร้อมทั้งเอกสารการส่งเงิน หรือ การโอนเงิน หรือการรับเงินของสาขาให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ พรรคได้ดำเนินการโอนเงินให้สาขาพรรคเพื่อประกอบการพิจารณาโอนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากร และค่าสาธารณูปโภคในงวดถัดไป

ต้องจัดทำบัญชีตามมาตรา ๓๗ และลงบัญชีตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

สำหรับเงินที่ได้รับในครั้งที่หนึ่ง พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรค ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าได้ส่งเงินให้แก่สาขาต่าง ๆ ของพรรคทั้งหมด ๔ งวด ดังนี้

งวดที่ ๑ รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาโดยมีหลักฐานเป็นสำเนาใบสำคัญจ่ายเงินพร้อมสำเนา บัตรประชาชนของผู้รับเงินและสำเนาใบรับไปรษณีย์ชนาณัติและหลักฐานการส่งเงินคืนตามหนังสือ พรรคเสรีประชาธิปไตย ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖ จำนวน ๓ สาขา เป็นเงิน ๕,๔๐๐ บาท

งวดที่ ๒ รายงานการส่งเงินให้สาขาพรรคตามหนังสือ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๖ โดยมี หลักฐานการส่งเงินให้แก่สาขาเป็นสำเนาใบสำคัญจ่าย ๑๐๐ แผ่น พร้อมสำเนาบัตรประจำตัว ประชาชนของผู้รับเงิน ๕๘ แผ่น

งวดที่ ๓ รายงานการส่งเงินให้สาขาพรรคตามหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ โดยมี หลักฐานการส่งเงินให้แก่สาขาเป็นสำเนาใบสำคัญจ่าย ๕๖ แผ่น พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน ของผู้รับเงิน ๕๖ แผ่น และหลักฐานการส่งเงินคืนตามหนังสือ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ จำนวน ๔ สาขา เป็นเงิน ๓,๒๐๐ บาท

งวดที่ ๔ รายงานการส่งเงินให้สาขาพรรคตามหนังสือ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ โดยมีหลักฐานการส่งเงินให้แก่สาขาเป็นสำเนาใบสำคัญจ่าย ๕๔ แผ่น พร้อมสำเนาบัตรประจำตัว ประชาชนของผู้รับเงิน ๕๑ แผ่น และหลักฐานการส่งเงินคืนตามหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๗ จำนวน ๒ สาขา เป็นเงิน ๓,๖๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับการร้องเรียนทางโทรศัพท์จากผู้อ้างว่าเป็นกรรมการ สาขาพรรคเสรีประชาธิปไตย ลำดับที่ ๒๕ ว่ายังไม่ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค งวดที่ ๓ ของปี ๒๕๔๖ จากพรรคเสรีประชาธิปไตย และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ได้ทำการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พบว่า

พรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากการสนับสนุนไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงเสนอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่มีสาขาของพรรคเสรีประชาธิปไตยตั้งอยู่ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้ที่มียอดมือชื่อในใบสำคัญจ่ายเงิน ที่พรรคเสรีประชาธิปไตยรายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ว่าได้รับเงินสนับสนุนจริงหรือไม่ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รายงานการสอบข้อเท็จจริงว่า มีสาขาพรรค บางสาขาไม่ได้รับเงินตามที่ขอรับการสนับสนุน หรือได้รับเงินสนับสนุนเพียงบางงวด

หลังจากได้รับทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเสนอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการให้พรรคเสรีประชาธิปไตยชี้แจงว่าเหตุใดผู้ที่มียอดมือชื่อในใบรับเงิน จึงให้ถ้อยคำว่าไม่เคยได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ และไม่เคยลงลายมือชื่อในใบสำคัญรับเงิน

พรรคเสรีประชาธิปไตยได้ส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมการส่งเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้สาขาพรรคเป็นสำเนาใบนำส่งธนาคัติ จำนวน ๗๕ ฉบับ และสำเนาใบนำฝากธนาคาร จำนวน ๕ ฉบับ และต่อมาได้มีหนังสือส่งเอกสารหลักฐานที่ได้จากการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงที่พรรค ฯ แต่งตั้งขึ้น ว่าสาขาพรรคได้รับเงินจริงโดยการสอบปากคำ กรรมการสาขาพรรคแต่ละสาขาจำนวน ๑ ชุด และส่งเอกสารหลักฐานที่ได้จากการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม จำนวน ๑ ชุด เพื่อยืนยันการได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคจำนวน ๕๗ สาขา

พรรคเสรีประชาธิปไตยได้ส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ฯ ซึ่งระบุว่า ได้โอนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาพรรค

สำหรับกรณีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคแก่พรรคเสรีประชาธิปไตย ในครั้งที่สอง สำหรับ ๑๑๘ สาขา เป็นเงิน จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท ซึ่งพรรค ฯ ต้องดำเนินการส่ง ให้แก่สาขาพรรค ฯ ภายใน ๑๕ วัน และต้องรายงานการส่งเงินนั้นให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ

ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับการแจ้งการส่งเงินให้สาขาพรรค ฯ แล้ว แต่พรรค ฯ ก็มีได้ดำเนินการ ทั้งสองประการดังกล่าวแต่อย่างใด สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้มีหนังสือแจ้งเตือนให้ พรรคเสรีประชาธิปไตยส่งรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคหรือส่งเงินสนับสนุน จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่พรรคได้รับหนังสือจาก นายทะเบียนพรรคการเมือง

หลังจากที่พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการบริหารพรรค ฯ ก็ได้มีมติในคราวประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๗ ให้ส่งคืนเงินสนับสนุน ค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคปี ๒๕๔๕ และ ๒๕๔๖ เพราะเกรงว่าสาขาพรรค ฯ ที่ได้รับเงินสนับสนุนดังกล่าวจะใช้เงินไม่ถูกต้องตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามหนังสือที่นายทะเบียนเตือนให้ระมัดระวังการใช้จ่ายเงิน สนับสนุนและพรรคเสรีประชาธิปไตยก็ได้มีหนังสือ ที่ สรปต ๐๒๑/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ขอคืนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท ด้วยซึ่งเป็นการปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญแม้จะไม่ได้คืนโดยทันทีแต่ก็ได้แสดงเจตนาที่จะคืนเงินดังกล่าวแล้ว

อย่างไรก็ตามต่อมาพรรคเสรีประชาธิปไตยก็ไม่คืนเงินสนับสนุน ฯ จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายในกำหนดระยะเวลา แต่พรรค ฯ กลับมีหนังสือขอผ่อนผัน การคืนเงินแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองโดยให้เหตุผลว่า พรรคมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการ ทางการเมืองตามแผนงานและโครงการในปี ๒๕๔๗ จึงได้นำเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค จำนวนดังกล่าวไปทตรงจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรค ฯ ในปี ๒๕๔๗ เพื่อบรรเทา ความเดือดร้อนและความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่พรรค ฯ จากการชะลอการจ่ายเงิน ตามหนังสือพรรค ฯ ที่ สรปต ๑๐๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๗

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงเห็นว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื่องจากพรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ได้ส่งเงินหรือส่งเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ให้แก่สาขาพรรคไม่ครบตามจำนวนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้การสนับสนุนแต่รายงาน ว่า ได้ส่งเงินให้สาขาพรรคครบถ้วนแล้ว และในบางส่วนพรรค ฯ ก็ขอที่จะนำเงินดังกล่าวไปทตรงใช้จ่าย

สำหรับค่าใช้จ่ายในปี ๒๕๔๗ จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕

๒. การดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีมติเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ ให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ๗ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ทราบและส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเสรีประชาธิปไตย (ผู้ถูกร้อง) ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือหรือถือว่าได้รับหนังสือและต่อมาได้อนุญาตให้พรรคเสรีประชาธิปไตยขยายระยะเวลายื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหลังจากนั้นได้พิจารณาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรค ๗ แล้วมีคำสั่งรับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเข้ามาไว้ในสำนวนและแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและรับคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมือง และแจ้งให้พรรค ๗ ทราบตลอดจนรับคำชี้แจงเพิ่มเติมของพรรค ๗ รวมไว้ในสำนวน

๓. ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยและคำวินิจฉัย

พิจารณาคำร้อง พร้อมเอกสารประกอบของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคเสรีประชาธิปไตยและคำชี้แจงเพิ่มเติมแล้ว มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยมิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ให้ต้องยุบพรรคหรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา ๖๑ บัญญัติว่า

“คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดให้พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภค และด้านอื่น ๆ เพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

มาตรา ๖๒ บัญญัติว่า

“พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า

“พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ
มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของ นายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบ พรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

จากบทบัญญัติต่าง ๆ ข้างต้นจะเห็นได้ว่าพรรคการเมืองที่ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย เช่น ค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองต้องใช้จ่ายให้ถูกต้อง คือ ต้องส่งเงินให้สาขาพรรคให้ครบถ้วนและต้องนำเงินนั้นไปใช้เพื่อกิจการที่ได้รับการสนับสนุนนั้น หากไม่ดำเนินการคือ ไม่ส่งเงินให้สาขาพรรค หรือดำเนินการไม่ถูกต้อง เช่น นำเงินไปใช้จ่ายในเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับการสนับสนุน ย่อมเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้สั่งยุบพรรคได้ และหากปรากฏข้อเท็จจริงจากการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นไปตามคำร้อง ของนายทะเบียนพรรคการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญก็ต้องสั่งยุบพรรคการเมือง

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากพยานหลักฐานต่าง ๆ ในเรื่องนี้รับฟังได้ว่า พรรค เสรีประชาธิปไตยได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภค ด้านอื่น ๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ในครั้งแรกสำหรับงวดที่ ๑ - ๔ จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเงินจำนวน ๗๑๘,๒๐๐ บาท และครั้งที่สองเป็นเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท โดยในครั้งที่หนึ่งนั้นพรรคเสรีประชาธิปไตย ไม่ดำเนินการส่งเงินดังกล่าวให้สาขาพรรคให้ครบทุกสาขาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้งการส่งเงิน

และได้แจ้งรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง นอกจากนั้นในครั้งที่สองพรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ดำเนินการส่งเงินดังกล่าวให้สาขาพรรคให้ครบทุกสาขาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการส่งเงิน ซึ่งพรรคเสรีประชาธิปไตยได้มีมติขอคืนเงินจำนวนดังกล่าวแล้ว แต่ผู้บริหารพรรคฯ ไม่ได้ส่งคืน และนำเงินที่ได้รับเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคไปตรองจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรค สำหรับปี ๒๕๕๗ และจนถึงปัจจุบันนายทะเบียนพรรคการเมืองก็ยังยืนยันว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยยังไม่ได้คืนเงินจำนวนดังกล่าวแต่อย่างใด จึงเห็นได้ว่าพรรคเสรีประชาธิปไตย ผู้ถูกร้องไม่ได้ใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้ยุบพรรคเสรีประชาธิปไตยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้ยุบพรรคเสรีประชาธิปไตยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ